

Oponentský posudek disertační práce Mgr. Tomáše Pivody *Mnohost bytí: Ontologie Alaina Badioua*

Psát posudek na disertační práci Tomáše Pivody je snadné i obtížné zároveň. Na jedné straně je zřejmé, že *Mnohost bytí: Ontologie Alaina Badioua* je práce nesmírně erudovaná, obsažná a komplexní. Její autor si klade ambiciózní úkol vyložit souvislosti pojmů bytí, události, pravdy a subjektu tak, jak jsou prezentovány v Badiouově hlavním díle *Bytí a událost* i v některých dalších textech, a je třeba konstatovat, že tak činí vytříbeným a suverénním způsobem. Způsob, jakým je tu vyložena ontologie mnohosti postavená na teorii množin, je přímo imponující, nakořlí předpokládá obeznámenost s Cantorovou teorií množin, Zermelo-Frankelovou teorií množin a dalšími post-cantorovskými matematickými koncepcemi. Stejně tak lze ocenit, že výklad představuje multiplicitní pojetí bytí v konfrontaci s myšlením Platonovým, Heideggerovým, či Deleuzovým a neoponechává stranou ani Badiouovy následovníky typu Meillasoux, díky čemuž se dobře vyjasňují formální rysy Badiouovy myslitelské pozice. Tato pozice samozřejmě zahrnuje nejen ontologii mnohosti, ale i to, co se v ní vyčleňuje jakožto nebytí, totiž událost, k níž přínálezející procedury věrnosti události, generické procedury, z nich pocházející pravdy a v posledku i specifické pojetí subjektu, což vše Tomáš Pivoda popisuje s mimořádnou precizností.

Na druhé straně se však při četbě práce *Mnohost bytí: Ontologie Alaina Badioua* vnučuje otázka po faktické účelnosti tohoto pojednání. Pokud totiž hodnota filosofického díla spočívá v tom, že nechává cosi vidět, nebo že činí zřejmým to, co dříve patrné nebylo, pak z práce Mgr. Pivody není příliš jasné, v čem spočívá reálný přínos Badiouovy filosofické koncepce. Autor sice zdůrazňuje, že jeho práce má hlavně propedeutický charakter, avšak otázky, které zůstávají nevyjasněné nejsou jen externími doplňky filosofické koncepce, ale bezprostředně se dotýkají jejího konceptuálního jádra. Dobře je to vidět třeba na problematizaci vztahu mezi filosofickým myšlením a politickým aktivismem, kterou lze považovat za jednu z hlavních devíz Badiouova filosofického projektu. Devízu o to důležitější, že její deficit lze použít jako nástroj ke kritickému hodnocení Heideggerova myšlení (viz., str. 39). Chtít revidovat bývalého nacistu bývalým maoistou v sobě možná nese jistou příměs humoru, ale to by nemělo zastínit zásadní otázku: jaké konceptuální nástroje ke kritice nežádoucích důsledků a forem politického aktivismu může Badiou oproti Heideggerovy nabídnout? A jak to souvisí s rozdílem v jejich chápání události a s místem, které jí přisuzují v rámci svých ontologických projektů? Má v sobě událost cosi jako vnitřní míru či korektiv? Lze k ní vůbec zaujmout nějaký kritický postoj umožňující diferencovat „pozitivní“ a „negativní“ stránky události? Je možné konceptuálně odlišit „dobré“ a „špatné“ události, nebo je událost sama hodnotově neutrální a rozdíl mezi zrodem křesťanství, Velkou francouzskou revolucí, VŘSR či čínskou kulturní revolucí je v posledku irelevantní, jak se to zdá naznačovat shrnující konstatování na stránce 291? Na tyto otázky Tomáš Pivoda bohužel nedává jasnou a systematickou odpověď. V jeho práci lze sice nalézt několik krátkých poznámek, které se týkají Badiouova chápání věrnosti události (str. 179, 220) či pojetí subjektu jakožto „svědomí pravdy“ (str. 258/259), resp. subjektu, jenž se ukazuje ve své věrnosti události (str. 272-274), ale z nich lze jen těžko získat nějakou konzistentní představu. V důsledku toho čtenáři uniká hodnota toho, co může Badiou v dané oblasti nabídnout. A netýká se to jen jeho příspěvku k pochopení vztahů mezi filosofickým myšlením a politikou, ale stejně tak i jeho přínosu pro teorii vědy nebo reflexi uměleckého díla.

Dále bych měl ještě poznámku ke způsobu, jakým se v textu disertace pracuje s pojmem *l'état*, který u Badioua hraje klíčovou roli. Skutečnost, že v češtině neexistuje výraz, který by v sobě

podržel oba základní významy francouzského pojmu *l'état*, tj. jak „stát“, tak „stav“, řeší Mgr. Pivoda tak, že rozbíjí jednotu daného pojmu a nahrazuje ji kontextuálním užíváním výrazů „stát“ či „stav“. Na některých místech textu však takovéto střídavé překládání pojmu *l'état* působí poněkud podivně a rušivě (viz. např. str. 109/110, kde stojí: „všechno, co je zahrnuto do situace, patří (jejímu) státu“). Proto bych navrhol nechat pojem *l'état* raději nepřeložený, nebo ho překládat jako „stav/stát“, resp. „stav-stát“.

Textu disertace by rovněž prospělo, kdyby prošel důkladnější jazykovou korekturou, a zvláště by bylo dobré dbát na to, aby v textu nezůstávaly nedořečené a nejasné myšlenky (jako např. na straně 16, kde se píše, že „*třetí epochu vědy*“ charakterizuje „*jakési přetavení*“, nebo na straně 202, kde poslední věta na stránce prakticky nedává smysl).

Tyto dílčí poznámky, jakož i mé osobní pochybnosti ohledně výsledků Badiouova filosofického projektu, ovšem v žádném případě nemohou zpochybnit to, co je nepochybné: Mgr. Pivoda odvedl velký kus práce a podal úctyhodný intelektuální výkon, když složité Badiouovo dílo vyložil systematickým způsobem od jeho axiomatických východisek až po jeho pojetí tzv. generických procedur, tj. vědy, politiky, umění a lásky. Výkon je to o to úctyhodnější, že v rámci české filosofie nemá precedens, neboť je první monografií pojednávající o daném tématu. Jsem tedy přesvědčen, že práce *Mnohost bytí: Ontologie Alaina Badioua* bezzbytku splňuje kritéria doktorské disertace.

25.5.2012 v Praze

Mgr. Petr Kouba, PhD.

